

Thema
Inkomsten &
uitgaven

ING Financieel fit Barometer

Kans op baanverlies klein,
maar noodzaak tot bijleren groot

Financieel fit barometer op recordstand

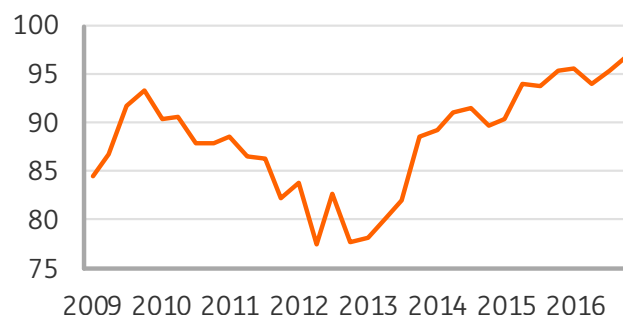
Thema inkomsten & uitgaven

- Nederlandse huishoudens zijn steeds positiever over hun financiële situatie: de ING Financieel fit Barometer heeft een nieuwe recordstand bereikt.
- Werkenden voelen zich minder onzeker nu het beter gaat met de economie. Ze zijn minder bang om hun baan te verliezen dan een jaar terug.
- De werkelijke kans om werkloos te raken is de afgelopen jaren spectaculair gedaald. Slechts 1% van de huidige werkenden is over drie maanden werkloos. Deze kans is inmiddels weer net zo klein als vlak voor de kredietcrisis.
- Toch doen werkenden er verstandig aan niet op de lauweren te gaan rusten. De arbeidsmarkt is zeer dynamisch en vraagt steeds nieuwe vaardigheden. Zo blijft bijscholing essentieel. Slechts 23% van de werkenden besteedt hier serieus tijd aan.

Financieel fit Barometer op recordstand

De ING Financieel fit Barometerstand is wederom gestegen. Deze is in het laatste kwartaal van 2016 uitgekomen op 97 punten. Dat is de tweede stijging op rij en de hoogste stand sinds het begin van de reeks. De stemming onder Nederlandse huishoudens is daarmee behoorlijk positief.

Financieel fit Barometer stijgt verder

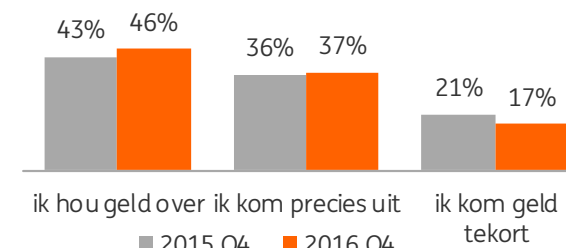
Bron: ING Economisch Bureau, Kantar TNS

Huishoudens komen makkelijker rond

Veel Nederlanders merken het herstel van de economie in hun eigen portemonnee. Meer huishoudens houden geld over, minder huishoudens komen geld tekort. Het herstel van de arbeidsmarkt speelt hierbij een belangrijke rol. Lonen stijgen over het algemeen harder dan prijzen (—> meer koopkracht) en doordat bedrijven meer personeel nodig hebben, vinden veel mensen die voorheen aan de kant stonden nu een baan. Dit jaar zullen er per saldo ruim 100 duizend banen bijkomen, zo verwacht het ING Economisch Bureau

Hoe makkelijk/moeilijk komt uw huishouden rond?

% van Nederlandse huishoudens

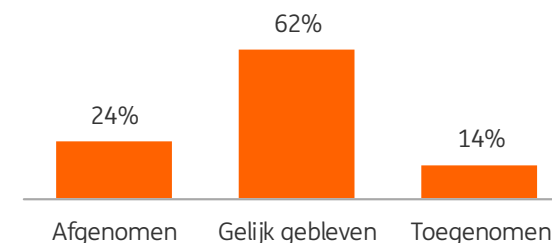
Bron: ING Economisch Bureau, Kantar TNS

Minder angst voor baanverlies

Werknemers voelen zich steeds zekerder op de arbeidsmarkt. Ongeveer een kwart (24%) van hen zegt dat de kans op baanverlies in het afgelopen jaar is afgenomen. De groep die denkt dat deze kans is toegenomen is beduidend kleiner (14%). Op dit moment schat maar liefst 94% van de werknemers de kans op baanverlies in als 'klein'. Hierbij is er nauwelijks verschil tussen jongeren en ouderen. Op p3: hoe groot is de kans om werkloos te raken werkelijk?

De kans dat ik mijn baan verlies is t.o.v. vorig jaar...

% van werknemers

Bron: ING Economisch Bureau, Kantar TNS

Maandelijks verliezen ruim 80 duizend mensen hun baan, maar...

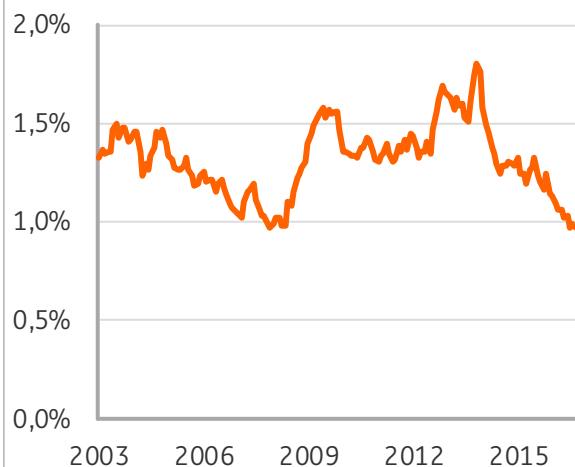
Risico werkloos te raken neemt spectaculair af

Kans werkloos te raken net zo klein als voor crisis

De kans om vanuit een baan werkloos te raken is vooral het laatste jaar spectaculair afgenomen. Over drie maanden zullen ongeveer 80 duizend mensen die nu werkzaam zijn, werkloos zijn. Dit zijn ongeveer 1 op de 100 werkenden. Dit risico is momenteel weer net zo klein als in 2008, vlak vóór de crisis. In 2013 was nog 1 op de 60 werkenden drie maanden later werkloos. De huidige relatief kleine kans om werkloos te raken weerspiegelt de sterk verbeterde situatie op de arbeidsmarkt in Nederland.

Kans werkloos te raken weer net zo klein als voor crisis

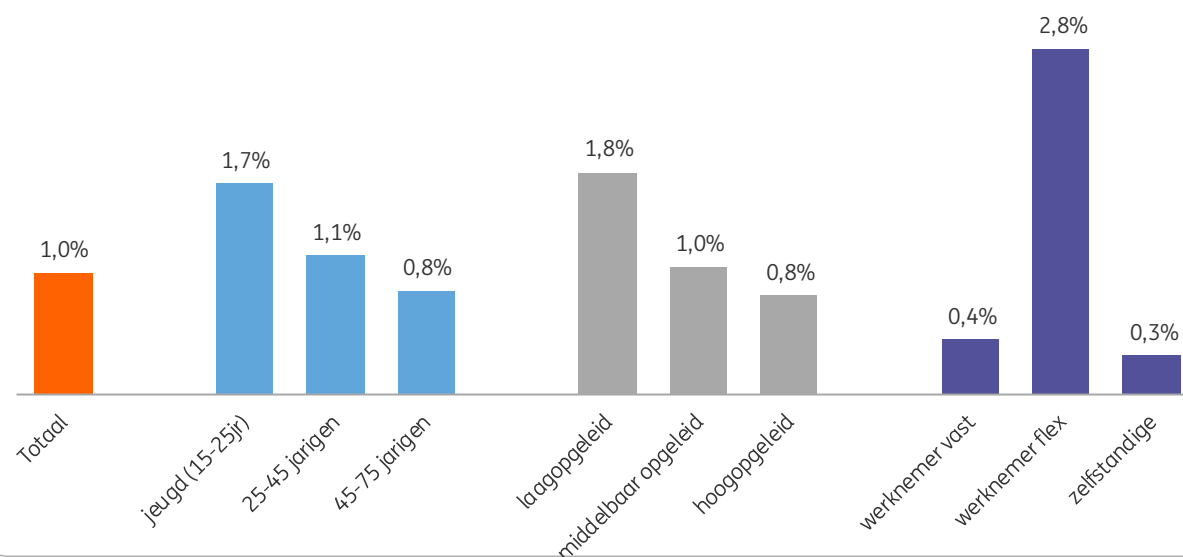
Percentage werkenden dat 3 maanden later werkloos is

Bron: CBS, bewerking ING Financieel fit Barometer

Vooral flexwerkers hebben hoge kans om werkloos te raken

Percentage werkenden dat 3 maanden later werkloos is, per groep

Bron: CBS, bewerking ING Financieel fit Barometer

Ouderen hebben minder risico om werkloos te raken

Terwijl jongeren en ouderen de kans om werkloos te raken even groot inschatten, lopen ouderen in werkelijkheid minder risico dan jongeren. Dit komt voor een belangrijk deel doordat zij vaker vaste arbeidscontracten hebben. Werknemers met een tijdelijk contract hebben de grootste kans om werkloos te raken, bijvoorbeeld als hun contract niet verlengd wordt en ze vervolgens niet snel een nieuwe baan vinden. Dit zijn vaker jongeren. Ook laagopgeleiden lopen relatief veel risico werkloos te raken.

Stromen op de arbeidsmarkt

Werkloosheid: meer dan baanverliezers

Meer dan baanverliezers

De ruim 80 duizend mensen die hun baan verliezen en werkloos raken vormen slechts één stroom op de arbeidsmarkt. In totaal gaan er zes stromen schuil achter de veranderingen in het aantal werkenden en werklozen:

Zes verschillende stromen op arbeidsmarkt

Tegenover de werkenden die werkloos raken ('baanverliezers') staan bijvoorbeeld werklozen die een baan vinden ('baanvinders'). Daarnaast zijn er mensen die stoppen met werken en geen baan meer willen: uittreeders, bijvoorbeeld mensen die met pensioen gaan. Er is ook een stroom de andere kant op: succesvolle toetreders, zoals studenten die aan het werk gaan. Tot slot zijn er nog werklozen die

stoppen met werk zoeken en mensen die de arbeidsmarkt betreden, maar er niet in slagen werk te vinden ('niet succesvolle toetreders'). De zes verschillende stromen zijn ieder voor zich vaak veel groter dan de uiteindelijke toe- of afname van het aantal werklozen of het aantal werkenden.

'Plus' werkenden niet gelijk aan 'min' werklozen

Gezien de bovenstaande zes stromen is de toename van het aantal werkenden vrijwel nooit gelijk aan de daling van het aantal werklozen. Het kan in theorie zelfs zo zijn dat het aantal werkenden toeneemt, maar het aantal werklozen ook. In december 2016 groeide het aantal werkenden met 39 duizend mensen terwijl de werkloosheid in dezelfde periode met 28 duizend personen afnam.

Werkloosheid: vaak voorkomende valkuilen

- 1 "Het aantal baanverliezers is hetzelfde als het aantal extra werklozen"

Onjuist. De baanverliezers vormen slechts één van de vier stromen die het verschil in de werkloosheid bepalen. Zo kan de werkloosheid ook toenemen omdat er veel mensen zijn die willen toetreden, maar niet direct aan de bak komen

- 2 "Meer werkenden betekent altijd minder werklozen"

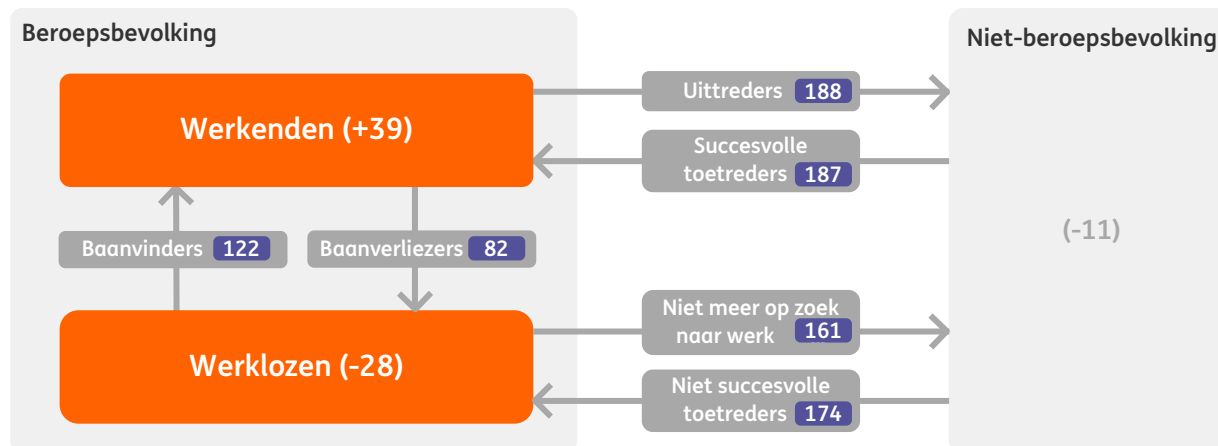
Onjuist. Toe- en uitreders op de arbeidsmarkt kunnen ervoor zorgen dat de toename van het aantal werkenden groter is dan de afname van de werkloosheid. Bijvoorbeeld als er veel succesvolle toetreders en juist weinig uittreeders zijn.

- 3 "Een werkloosheidspercentage van 5% betekent dat 5% van de bevolking werkloos is"

Onjuist. Het werkloosheidspercentage is het aantal werklozen als percentage van de beroepsbevolking. De beroepsbevolking bestaat uit mensen tussen de 15 en 75 jaar die willen, kunnen en beschikbaar zijn om te werken. Zo behoren de meeste studenten, langdurig zieken en gepensioneerden *niet* tot de beroepsbevolking.

Werkloosheid en werkgelegenheid: meer dan baanvinders en baanverliezers

Instroom en uitstroom van werkenden en werklozen, x 1000, dec 2016, ten opzichte van drie maanden terug

Bron: CBS, bewerking ING Financieel fit Barometer

Werkelijke dynamiek op arbeidsmarkt is groot, maar...

44% wil geen andere werkgever tot pensioen

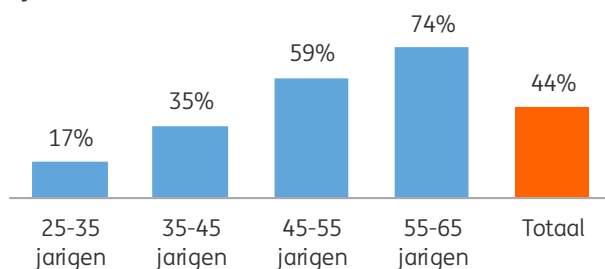
Honkvast in het hoofd

Veel werkenden hebben niet erg de neiging om te verkasen. Uit de Financieel fit Barometer blijkt dat veel werknemers tevreden zijn bij hun huidige werkgever en daar het liefst nog jaren willen blijven werken. Werknemers willen niet alleen lang bij hun huidige werkgever blijven werken, ze denken ook dat dit bewaarheid zal worden.

Bijna de helft wil nooit meer andere werkgever

Bijna de helft (44%) van de werknemers is zelfs van plan om tot het pensioen bij de huidige werkgever te blijven. Bij 45-plussers gaat het om bijna twee op de drie werknemers.

44% van werknemers wil nooit meer weg bij werkgever
% werknemers dat tot pensioen bij huidige werkgever wil blijven werken

Bron: Kantar TNS, ING Financieel fit Barometer

Een op zes jongeren wil niet weg bij werkgever

Ook één op de zes jongvolwassenen (25-35 jaren) wil het liefst nooit meer wisselen van werkgever, terwijl ze eigenlijk nog aan het begin van hun loopbaan staan.

Beroepen verdwijnen en beroepen ontstaan

Deze cijfers staan in schril contrast tot de werkelijke dynamiek op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt verandert constant, vooral onder invloed van technologische ontwikkelingen en veranderende consumentenvoorkeuren. Denk bijvoorbeeld aan de opkomst van de *gaming* industry, het gebruik van sociale media of de ontwikkeling van drones. Bedrijven, functies en beroepen verdwijnen, nieuwe bedrijven, functies en beroepen ontstaan. Het ING Economisch Bureau [denkt niet dat technologie per saldo leidt tot structureel minder banen](#). De banen van morgen zullen wel anders zijn dan die van vandaag. Kennis en competenties die vroeger gewild waren, hebben geen eeuwigheidswaarde.

Voorbeelden van krimpende en groeiende beroepen

Groei en krimp van werkgelegenheid in afgelopen 10 jaar

	In %	In aantal werkenden (x1000)
Krimpende beroepen		
Secretaresses	-39%	-35
Hoveniers, tuinders, kwekers	-37%	-46
Boekhouders	-36%	-60
Admin. Medewerkers	-32%	-136
Slagers	-30%	-6
Groeiende beroepen		
Sportinstructeurs	73%	19
Bedrijfskundigen/ Organisatieadviseurs	77%	58
Sociaal werkers	90%	107
Architecten	112%	19
Gebruikersondersteuning ICT	208%	27

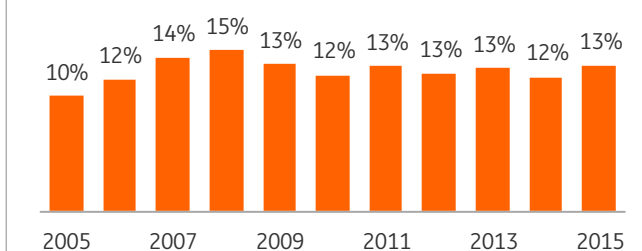
Bron: CBS, bewerking ING Financieel fit Barometer

Jaarlijks wisselt 13% werkenden van beroep

De grote dynamiek op de arbeidsmarkt is ook goed zichtbaar in het grote aandeel werkenden dat per jaar van beroep wisselt: één op de acht. Dit aandeel is de laatste jaren vrij constant. Deze beroepswisselingen kunnen relatief klein zijn (een manager van een zorginstelling die schooldirecteur wordt) of een stuk groter (een consultant die besluit het roer om te gooien en het boerenbedrijf van zijn vader overneemt). Ook beroepen zelf zijn aan verandering onderhevig. Aan receptionisten en secretaresses worden nu bijvoorbeeld veel hogere eisen gesteld dan een aantal decennia geleden. Zo zijn zij gemiddeld ook steeds hoger opgeleid.

Aandeel dat van beroep wisselt vrij constant

Aandeel werkenden dat wisselt van beroep, per jaar

Bron: CBS, bewerking ING Financieel fit Barometer

Scholing blijft belangrijk

Vanwege de grote dynamiek op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat werknemers zich actief blijven bijscholen. Nu het beter gaat op de arbeidsmarkt en werknemers zich zekerder voelen, kan het een valkuil zijn om 'op de lauweren te gaan rusten' en niet meer aan de arbeidsmarktfitheid te werken.

Budget is meestal niet de bottleneck

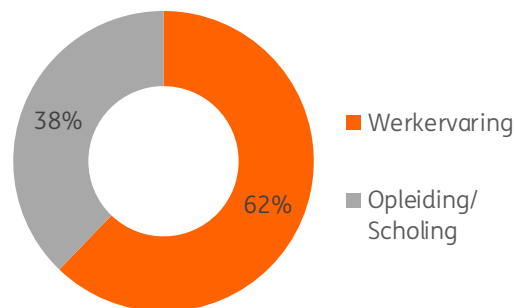
Slechts 23% neemt echt tijd voor bijscholing

Noodzaak van blijven leren is groot...

De noodzaak tot bijleren is dus groot. Toch is het maar de vraag of werkenden dit goed beseffen. Op de vraag welke van de twee - scholing of werkervaring - belangrijker wordt op de arbeidsmarkt, kiest de overgrote meerderheid voor werkervaring. Minder dan 40% denkt dat scholing aan belang wint. Hierbij zijn jong, oud, arm en rijk eensgezind.

Werkenden vinden ervaring belangrijker dan scholing

Wat wordt belangrijker op de arbeidsmarkt?

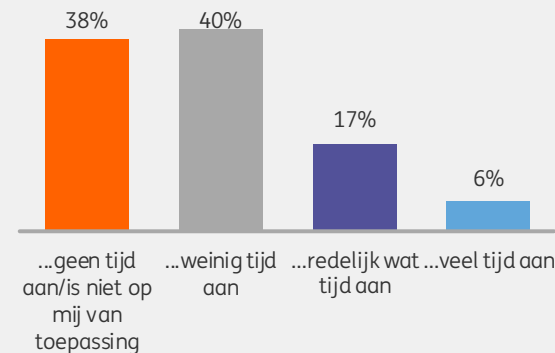
Bron: Kantar TNS, ING Financieel fit Barometer

...maar weinig werkenden besteden tijd aan bijleren

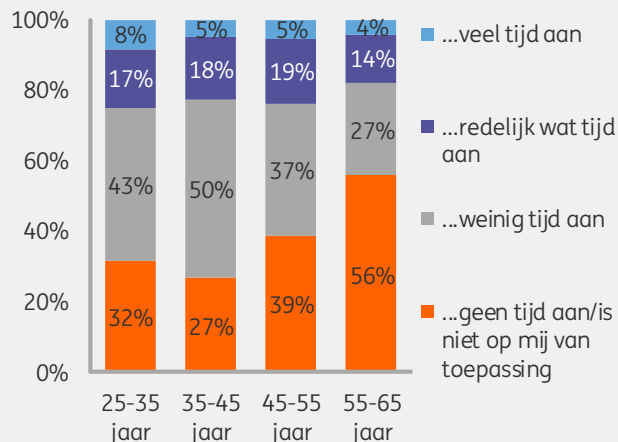
Slechts weinig werkenden besteden serieus tijd aan bijleren om aantrekkelijk te blijven op de arbeidsmarkt. Minder dan een kwart (23%) zegt hier redelijk of veel tijd aan te besteden. Naarmate we ouder worden, besteden we minder tijd aan bijscholing. Ook laagopgeleiden besteden minder tijd aan scholing dan hoogopgeleiden.

Weinig werkenden besteden tijd aan scholing

Hoeveel tijd besteedt u aan scholing om aantrekkelijk blijven op de arbeidsmarkt?

Ouderen besteden vaak minder tijd aan scholing

Bron: Kantar TNS, ING Financieel fit Barometer

“Geen tijd, geen zin, geen idee”

Waarom we zo weinig aan bijscholing doen? Jongeren voeren vaak ‘geen tijd’ aan als belangrijkste reden. Ouderen zeggen juist vaak het ‘niet nodig te vinden’. Voor jong en oud speelt ook een belangrijke rol dat ze niet weten wat ze dan zouden moeten bijleren. Vooral grote werkgevers zouden een rol kunnen spelen door hier meer sturend in te zijn.

Budget werkgevers vaak toereikend

Budget is veelal niet het probleem. Driekwart van de werkenden stelt dat de mogelijkheden die werkgevers bieden voor scholing en opleiding, ruim voldoende zijn. Werkenden met een laag inkomen vinden het geld wel vaker een probleem. Bijna 40% van hen stelt dat zij van hun werkgever onvoldoende mogelijkheden krijgen. Juist voor deze groep is het lastig om bijscholingstrajecten zelf te financieren.

Individueel budget en periodieke loopbaan-APK

De collectieve scholingsfondsen worden vooral gevonden door ambitieuze, hoopopgeleide werknemers. Laagopgeleiden maken er minder gebruik van, zo blijkt uit de Financieel fit Barometer. Individuele budgetten zouden voor hen wellicht [motiverender kunnen werken](#). Werkgeversvereniging AWWN [pleitte er onlangs nog voor](#). Alle werkenden zouden tijdens hun carrière gebruik moeten kunnen maken van een individueel budget om continu ‘fit’ te blijven voor de arbeidsmarkt. Zo’n budget kan gekoppeld worden aan een periodieke ‘loopbaan-APK’, waarbij de inzetbaarheid van werkenden periodiek wordt ‘gescreend’ en zij met behulp van technologie een helder beeld krijgen van talenten en concrete arbeidsmarktkansen. Technologie kan eveneens bijdragen bij het beter aansluiten van lesinhoud en manier van lesgeven bij de leerstijl van werkenden.

Meer weten?

Senne Janssen

ING Economisch Bureau
06 5787 5332
senne.janssen@ing.nl

Marten van Garderen

ING Economisch Bureau
06 302 01 203
marten.van.garderen@ing.nl

Verantwoording en disclaimer ING Financieel fit Barometer

De ING Financieel fit Barometer meet het oordeel van Nederlandse huishoudens over hoe fit zij zich in financieel opzicht voelen. Met financieel fit wordt bedoeld: 'Uw geldzaken op orde hebben en houden. Nu, en met het oog op de toekomst'. Hierin wordt gekeken naar de volgende thema's: Inkomsten en Uitgaven, Woonsituatie, Vermogen en Pensioen. Elk kwartaal wordt aandacht besteed aan één van deze thema's. De feitelijke barometerscore is gebaseerd op een aantal vragen uit marktonderzoek door Kantar TNS in opdracht van ING onder een representatieve groep Nederlandse huishoudens en geeft aan hoe zij vinden dat hun huishoudboekje sluit. De ING Financieel fit Barometer heeft als minimale waarde 0 en kan maximaal uitkomen op 200. De neutrale stand is 100. Het aantal optimisten en pessimisten over de eigen financiële situatie houdt elkaar bij die stand in evenwicht. In meting 32 (afgenomen in december 2016 onder 1028 Nederlandse huishoudens) is de Financieel fit Barometerscore uitgekomen op 97). Met ingang van medio 2015 passen wij een seizoens-correctie toe op de barometerstand. Hiermee wordt deze stand gecorrigeerd voor eventuele seizoensinvloeden.

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op de door ING vergaarde informatie en door ING betrouwbaar geachte bronnen. Deze gegevens zijn op zorgvuldige wijze in onze analyses verwerkt. Noch de ING, noch medewerkers van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor de in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend. ING aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van de publicaties of voor informatie die op of via de sites wordt verstrekt. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Niets in deze publicatie mag worden gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd zonder de uitdrukkelijke vermelding van de ING als bron van deze informatie. De afnemer van deze informatie is verplicht aanwijzingen van de ING betreffende het gebruik van de informatie op te volgen. Nederlands recht is van toepassing.

De ING is met ruim 8,9 miljoen rekeninghouders een van de grootste en meest toonaangevende financiële dienstverleners van Nederland. ING is een wereldwijd opererende financiële instelling van Nederlandse origine die diensten aanbiedt via haar werkmaatschappijen ING Bank en NN Group NV. Het doel van ING Bank bestaat erin om mensen in staat te stellen een stap vóór te blijven, zowel in het leven als in het werk. De meer dan 53.000 werknemers van ING Bank bieden retail- en commerciële bankdiensten aan klanten in meer dan 40 landen.

Duurzaamheid maakt integraal deel uit van de bedrijfsstrategie van ING, hetgeen blijkt uit het feit dat ING is opgenomen in de Dow Jones Sustainability Index (Europe en World), de FTS4Good Index en de Euronext Vigeo Europe 120 Index.

ING is actief op: [Facebook](#), [Slideshare](#), [YouTube](#) en [Flickr](#).